IN MEMORIAM

Mgr. Prof. Dr. JOSEPH CHARLES FRANÇOIS HUBERT SCHRIJNEN,
geb. 3 Mei 1869 te Venlo, overleden te Nijmegen 26 Januari 1938.

Toen de redactie van *Neophilologus* in 1918 in overleg met den uitgever besloot een nieuwe afdeling in haar tijdschrift te openen, gewijd aan de studie van de klassieke talen in hun verband met de moderne, heeft zij niet geaarzeld Prof. Schrijnen uit te nodigen zich te belasten met de verzorging van de rubriek Latijn, uitnodiging waaraan deze met de grootste bereidwilligheid heeft voldaan. Van de vierde jaargang af prijkt dan ook de naam van Schrijnen op het titelblad van *Neophilologus*, en redactie zowel als de lezers hebben sedert kunnen genieten van de gedegen artikels van dezen veelzijdigen geleerde.

Schrijnen was dan ook de aangewezen man voor deze taak. Classicus van huis uit (zijn *Schets der Romeinsche Antiquiteiten* beleefde tal van herdrukken), stelde hij van den beginne af een levendig belang in de Volkskunde: na talrijke voorbereidende studies verscheen in 1915—17 zijn tweedelig *Nederlandsche Volkskunde*; zijn studies over zijn geliefd Limburgs dialect hadden getoond hoezeer hij vertrouwd was met de methoden der moderne taalgeografie; ten slotte was in 1917 zijn *Handleiding bij de studie der vergelijkende Indogermaansche taalwetenschap* verschenen, welke weldra een tweede druk zou beleven en in 1920 in het Duits vertaald werd als deel van de *Indogermanische Bibliothek* van Hirt en Streitberg. Dit alles toonde de veelzijdige belangstelling en de grote activiteit van dezen groten geleerde en het was dus een eer voor ons tijdschrift dat hij een gedeelte van zijn werkkracht aan haar wilde wijden. Trouwens reeds in de tweede jaargang had hij een blijk van belangstelling in ons tijdschrift gegeven door ons een artikel te zenden over *Het woord dal en zijn maagschap*, waarin hij dit woord in verband bracht met de prae-griekse stam van ϑόλος, ϑάλαμος, ὀφϑαλμός, ϑάλασσα, en zo een brug sloeg tussen oud en nieuw.

Diezelfde samenkoppeling van klassieke en moderne wetenschap toont zich ook in zijn latere studies; zo illustreert hij de geschiedenis en de etymologie van ἅμαξα door de etymologie en de betekenis van *brouette* in Zwitserland en in het oosten van Frankrijk, waar **bisrotitta* soms een voertuig met vier wielen aanduidt, hoewel het oorspronkelijk tweewielig is en *brouette* „kruiwagen" slechts één wiel bezit. Zo kan ook ἅμαξα oorspronkelijk slechts één as, dus twee wielen bezeten hebben, terwijl het in historische tijden altijd vierwielig is. Dezelfde leerzame parallelen trekt Schrijnen in zijn *Semantica* (*Neoph.*, XIII, 130), waar κῆδος, „rouw" „lijk", en *nood*, „lijk" „rouw", vergeleken worden en waar bij *dolum* zowel als bij *list* op de invloed van primitive rechtsverhoudingen wordt gewezen voor de pejorative betekenis, die deze woorden gekregen hebben. Merkwaardig is ook de poging om de moderne taalgeografische methode toe te passen op een niet meer levende taal (*Italische Dialektgeographie*, met kaartje, *Neoph.* VII, 223); verhelderend en getuigend van een juist taalbegrip is zijn orienterend artikel over de Latijnse omgangstaal (*Neoph.*, XIX, 221—29).

Hoewel de door hem beheerde rubriek slechts over betrekkelijk weinig plaatsruimte kon beschikken, heeft Schrijnen daar toch van gemaakt wat ervan te maken was. Wij, die de eer hebben gehad met hem in dezelfde redactie te zitten, zijn dankbaar dat wij met hem hebben mogen samenwerken, en wij betreuren het alleen dat zijn wankele gezondheidstoestand hem vaak verhinderde onze redactievergaderingen bij te wonen. Zijn buitengewone kennis, die zich over zoveel verschillende gebieden uitstrekte, zijn bezonken oordeel, zijn activiteit en organisatorisch talent, zijn vriendelijkheid en humaniteit, al die kostbare gaven van geest en gemoed, wij zijn dankbaar dat hij die zovele jaren lang ook ten dienst van *Neophilologus* heeft willen stellen. En als ons tijdschrift in binnen- en buitenland enige bekendheid heeft verworven, dan danken we dit zeker niet in de laatste plaats aan dezen groten geleerde, dien redactie en lezers in dankbaarheid en vriendschap zullen blijven gedenken.

Groningen. K. SNEYDERS DE VOGEL.

DE INVLOED DER VROEGERE VLAAMSE EN HOLLANDSE SCHILDERS OP DE FRANSE LITERATUUR IN DE EERSTE HELFT DER 19DE EEUW. [1])

De oude Vlaamse en Hollandse meesters, bondgenoten van Zuid en Noord, ge kent ze allen. Ge zijt diep getroffen geworden door de eenvoudige, machtige waarheid der voorstellingen. Ge hebt deze na verwant gevonden aan de innigste gevoelens van Uw mensenhart.

Maar kent ge ook de kracht van die kunst naar buiten uit? Weet ge dat na twee eeuwen diezelfde oude meesters een grote verandering brachten in de Franse kunst en literatuur? Daarover wil ik U iets vertellen. Het spreekt vanzelf dat ik hier maar een zeer vluchtige greep kan doen uit de overvloed van gegevens. Mijn uitgebreide werk over de invloed van de Vlaamse en Hollandse schilders op de Franse literatuur en kunst in de gehele 19de eeuw zal binnenkort in gedeelten gepubliceerd worden. Ik hoop U echter, in hoe beperkte vorm ook, toch de belangrijkheid te doen beseffen van deze kwestie.

In de eerste helft van de 19de eeuw was de invloed der oude Vlaamse en Hollandse meesters op de Franse kunst zó groot, dat men van een nieuwe mode in de romantiek kan spreken. Die romantici, ze waren oververzadigd van Zuidelijk en Oosters schoon. En daar kwam een frisse, zuiverende wind uit het Noorden waaien. Die voerde met zich de adem van het omgeploegde land, van het zilte water van de zee, de geuren van de veldbloemen, stemmen van mensen en dieren, de blijde carillonklanken van de oude torens. Het was de adem van het leven zelf in al z'n waarheid en eenvoud.

Dat leven kwam tot hen in de kleuren van de natuur, in licht en schaduw wisselend op een mensengezicht, in de eenvoudigste voorwerpen, met liefdevolle hand door die oude, wondere meesters op het doek gebracht.

---

[1]) Voordracht gehouden op het XIIIe Philologencongres te Gent, 19 April 1936, in Afd. IV.